

Tantárgy neve: Foresight	Tantárgy Neptun kódja: GTGKG156BN Tárgyfelelős intézet: Gazdaságelméleti és Módszertani Intézet Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős:	Bartha Zoltán, egyetemi docens https://gemi.uni-miskolc.hu/barthazoli
Oktató:	S. Gubik Andrea, egyetemi docens
Tematika:	https://gemi.uni-miskolc.hu/foresight
Előadások ideje:	szerda, 15:00-17:30
Előadások helye:	A4/421B
Javasolt félév: 6T	Előfeltétel: --
Óraszám/hét: 2+1	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 4	Munkarend: nappali
Kiállítva:	2026. február 1.
Tantárgy feladata és célja: A tantárgy célja a vállalati vagy intézményi stratégia összeállításához szükséges, elsősorban az érintettek részvételére épülő, ún. participatív jövőkutatási módszerek megismertetése, és azok gyakorlatban való használatának bemutatása. Az óra során a hallgatók aktívan használják a megismert módszereket, és így a kurzus elvégzésével képessé válnak önállóan lefolytatni jövőkutatási vizsgálatokat, ill. összeállítani azokra épülő stratégiai dokumentumokat.	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: <i>Elsajátította a gazdasági szereplők döntéseit befolyásoló tényezőkre vonatkozó ismereteket, továbbá azokat az összefüggéseket, amelyek révén a döntésekből és a piaci folyamatokból kialakul a gazdasági esemény.</i> képesség: <i>Képes releváns gazdasági kérdések helyes beazonosítására, azok elemzésen és előrejelzésen alapuló, szakmailag elfogadható szintű megválaszolására.</i> attitűd: <i>Nyitott az új, önálló és együttműködést igénylő feladatok, felelősségek vállalására. Betartja a tudományos élet és munkavégzés szakmai, etikai normáit.</i> autonómia és felelősség: <i>Felelősséget vállal az elemzésekért, következtetéseiért, valamint döntéseiért, tevékenységéért.</i>	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás:	
Feb11	Mi a foresight? A stratégiai jövőgondolkodás alapjai
Feb18	Jel, trend, anomália, gyenge jel
Feb25	Adatgyűjtés a foresightban: participatív technikák és a rejtett tudás feltárása
Már04	A jövő strukturálása: trendek és driverek feltárása
Már11	Bizonytalanság és hihetőség: Hogyan gondolkodjunk jövőopciókban?
Már18	Workshopmódszerek és közös tudásépítés
Már25	A Delphi-módszer
Ápr01	Forgatókönyvépítés (Scenario Planning)
Ápr08	Rektori szünet – nincs tanítás Narratív technikák és scenárióírás
Ápr15	Jövőindikátorok, visszacsatolás és stratégiai alkalmazás
Rendkívüli helyzetre vonatkozó kiegészítés A tematikában leírtak a jelenléti oktatásra vonatkoznak. Amennyiben félév közben áttérünk az online oktatásra, az itt leírtak változhatnak, amiről a hallgatók a Neptunban kapnak értesítést.	
Félévközi számonkérés módja és értékelése:	
Projektfeladat	

Csoportlétszám: 1-2 fő

A feladat célja: A félév során tanult módszertan önálló alkalmazása egy szabadon választott témán. Nem azt várjuk, hogy vezető iparági elemzést adjatok, hanem hogy logikusan, módszertanilag helyesen építsetek fel lehetséges jövőképeket.

Választható témák: Bármilyen szektor, iparág, vállalat vagy társadalmi jelenség (KIVÉVE a felsőoktatás).

Példák: A bankszektor jövője; A tömegközlekedés jövője Budapesten; A húsfogyasztás jövője; A divatipar 2040-ben; Egy konkrét cég (pl. MOL, OTP) jövője.

A projekt felépítése és beadandó elemei:

1. **Bevezetés és témaválasztás**
 - Mi a vizsgált téma?
 - Mi az időtáv? (Javasolt: 10-15 év).
 - Mi a fő stratégiai kérdés?
2. **Trendelemzés (STEEP)**
 - Gyűjtsetek jeleket és trendeket a STEEP kategóriák szerint.
 - Azonosítsatok legalább 2-3 "Gyenge jelet" (Weak Signal) és 1 "Vad kártyát" (Wild Card).
3. **Bizonytalanságok és Szenárió mátrix**
 - Válasszátok ki a két legfontosabb és legbizonytalanabb tényezőt (ezek lesznek a tengelyek).
 - Rajzoljátok fel a 2x2-es mátrixot és nevezzétek el a 4 keletkező világot fantázianevekkel.
4. **A Szenáriók kidolgozása**
 - Írjátok le részletesen a két legérdekesebb forgatókönyvet (nem kell mind a négyet részletesen, elég a két ellentéteset, pl. a legjobb és a legrosszabb esetet, vagy a két legvalószínűbbet).
 - Használjatok narratívát! Milyen ott élni/dolgozni? (Használhattok "Persona" módszert: egy képzeletbeli szereplő egy napja).
5. **Összegzés és ajánlások**
 - Ha ti lennétek a téma döntéshozói, mit tennétek MA, hogy felkészüljeteek ezekre a jövőkre?

Formai követelmények:

- Terjedelem: 15 perces előadás, és az előadás alapját adó dokumentáció (Trendelemzés, Szenárió-mátrix, forgatókönyvek leírás)
- Hivatkozások: A trendeknél hivatkozott forrásokra (cikkek, statisztikák).

Félévközi határidők:

- Csapattagok és téma jelentése az elearning rendszerben: február 18.
- Első előrehaladási jelentés feltöltése az elearningbe (1 oldalas összefoglaló az elvégzett munkáról): március 18.
- Elkészült prezentáció és dokumentáció feltöltése az elearningbe: április 14.
- Prezentáció: a félév beosztásában jelzett időpontban

Az aláírás megszerzése: Aláírást az szerez, aki teljesíti a fent leírt határidőket

Gyakorlati jegy:

A gyakorlati jegy két elemből tevődik össze

- Aktív órai részvétel: maximum 3 pont
- Projektfeladat színvonalas prezentálása és megvédése: maximum 27 pont

Az órai aktivitás számolása:

- legalább nyolc alkalmon való részvétel: 3 pont
- legalább hat alkalmon való részvétel: 2 pont
- legalább négy alkalmon való részvétel: 1 pont

A projektmunka értékelése, értékelési szempontok:

- A módszertan helyes használata (nem csak hasraütésszerű jóslatok).
- A trendkutatás alapossága.
- A scenáriók logikai koherenciája (van-e értelme a történetnek?).
- Kreativitás és eredetiség.
- A használt fogalomrendszer ismerete, a kérdésekre adott releváns válaszok

Gyakorlati jegy ponthatárai:

30-27 pont: jeles; 26-23 pont: jó; 22-19 pont: közepes; 18-15 pont: elégséges; 14-0 pont: elégtelen

Kötelező irodalom:

Az elearning felületen elérhető diasor

Ajánlott irodalom:

Brown, J., & Isaacs, D. (2005). The World Café: Shaping Our Futures Through Conversations That Matter. Berrett-Koehler.

Dator, Jim (1986): Futures report – the future of futures studies. [https://doi.org/10.1016/0016-3287\(86\)90024-8](https://doi.org/10.1016/0016-3287(86)90024-8)

Glenn, J. C., & Gordon, T. J. (eds.) (2009). Futures Research Methodology – Version 3.0. Washington, DC: The Millennium Project. <https://www.millennium-project.org/futures-research-methodology/>

Gordon, T. J. (1994). The Delphi method. Futures Research Methodology. https://eumed-agpol.iamm.fr/private/priv_docum/wp5_files/5-delphi.pdf

Kahneman, D. (2019). Gyors és lassú gondolkodás. HVG Kiadó Zrt.

Kuosa, T. (2016). The Evolution of Strategic Foresight: Navigating Public Policy Making. Farnham, UK: Ashgate Publishing (Routledge)

Mendelow, A.L. (1981). Environmental Scanning - The Impact of the Stakeholder Concept.

<https://aisel.aisnet.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1009&context=icis1981>

Ramirez, R., & Wilkinson, A. (2016). Strategic Reframing. Oxford University Press

Schoemaker, Paul J. H. (1995). Scenario Planning: A Tool for Strategic Thinking

Schwartz, Peter (1991). The Art of the Long View. Bantam Doubleday Dell

van der Heijden, K. (2005). Scenarios: The Art of Strategic Conversation. Wiley.

Taleb, N. (2012): A fekete hattyú – avagy a legváratlanabb hatás (The Black Swan: The Impact of the Highly Improbable) Budapest, Gondolat Kiadói Kör

Voros, Joseph (2003): A generic foresight process framework.

<https://doi.org/10.1108/14636680310698379>

Wack, Pierre (1985). Scenarios: Uncharted Waters Ahead. Harvard Business Review.

<https://hbr.org/1985/09/scenarios-uncharted-waters-ahead>